

AUDITO IR APSKAITOS TARNYBA

**APKLAUSOS
DĖL MAŽŪJŲ BENDRIJŲ APSKAITOS
IR FINANSINIŲ ATASKAITŲ SUDARYMO
PAGAL 38-ĄJĮ VERSLO APSKAITOS
STANDARTĄ APŽVALGA**

2014

Norėdama sužinoti, kaip 38-ojo verslo apskaitos standarto „Neribotos civilinės atsakomybės juridinių asmenų ir mažųjų bendrijų buhalterinė apskaita ir finansinės ataskaitos“ (toliau – 38-asis VAS) nuostatos taikomos praktiškai, ir išsiaiškinti, ar mažosioms bendrijoms jos yra aiškios, ar yra tam tikrų sričių išsamesnių nuostatų poreikis, Audito ir apskaitos tarnyba nuo 2014 m. sausio 6 d. iki kovo 31 d. vykdė apklausą.

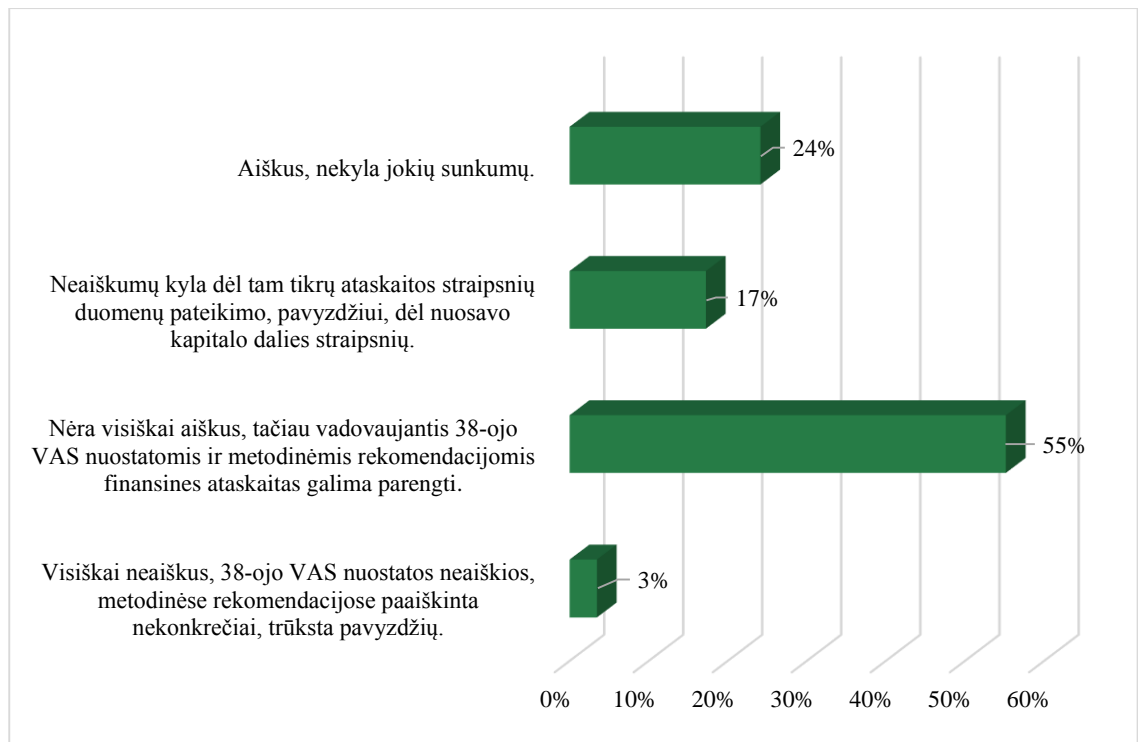
Klausimyną užpildė 29 respondentai, iš jų daugiau kaip 5 metų apskaitos tvarkymo patirtį turi 59%, nuo 1 iki 5 metų – 21% ir iki 1 metų – 21%. Apklausoje dalyvavo 66% respondentų, kurie tvarkydami mažųjų bendrijų apskaitą ir sudarydami finansines ataskaitas vadovaujasi 38-uju VAS, ir 34% – visais verslo apskaitos standartais (toliau – VAS). Respondentų buvo klausta, kokiomis finansinių ataskaitų formomis jie naudojami (1 lentelė).

1 lentelė

	Pavyzdinės finansinių ataskaitų formos	
	Pateiktos 38-ajame VAS (%)	Pateiktos kituose VAS, t. y. 2-ajame VAS „Balansas“ pateikta pavyzdinė sutrumpinto balanso forma ir 3-iajame VAS „Pelno (nuotolių) ataskaita“ pateikta pavyzdinė sutrumpintos pelno (nuostolių) ataskaitos forma (%)
Apskaitą tvarko pagal		
38-ąjį VAS	100	0
Visus VAS	30	70

Apklausos duomenys rodo, kad rengdami finansines ataskaitas, 30% respondentų, pasirinkusių apskaitą tvarkyti pagal visus VAS, naudojami 38-ajame VAS pateiktomis pavyzdinėmis finansinių ataskaitų formomis, o 70% apklausos dalyvių – 2-ajame VAS „Balansas“ pateikta pavyzdine sutrumpinto balanso forma ir 3-iajame VAS „Pelno (nuotolių) ataskaita“ pateikta pavyzdine sutrumpintos pelno (nuostolių) ataskaitos forma. Apklausos rezultatai taip pat rodo, kad didesnė dalis (86%) apklaustųjų nesudaro tarpinių finansinių ataskaitų. Lietuvos Respublikos mažųjų bendrijų įstatyme nustatyta, kokiais atvejais mažoji bendrija turėtų sudaryti finansines ataskaitas, pavyzdžiui, numatydama skirstyti mažosios bendrijos pelną už trumpesnę negu finansiniai metai laikotarpį.

Finansinių ataskaitų parengimas nėra lengva užduotis ypač mažosios bendrijos nariams, anksčiau nesusidūrusiems su apskaitos tvarkymu, todėl respondentų buvo klausta, ar jiems yra aiškus finansinių ataskaitų rengimas pagal 38-ajame VAS pateiktas pavyzdines formas (1 pav.).

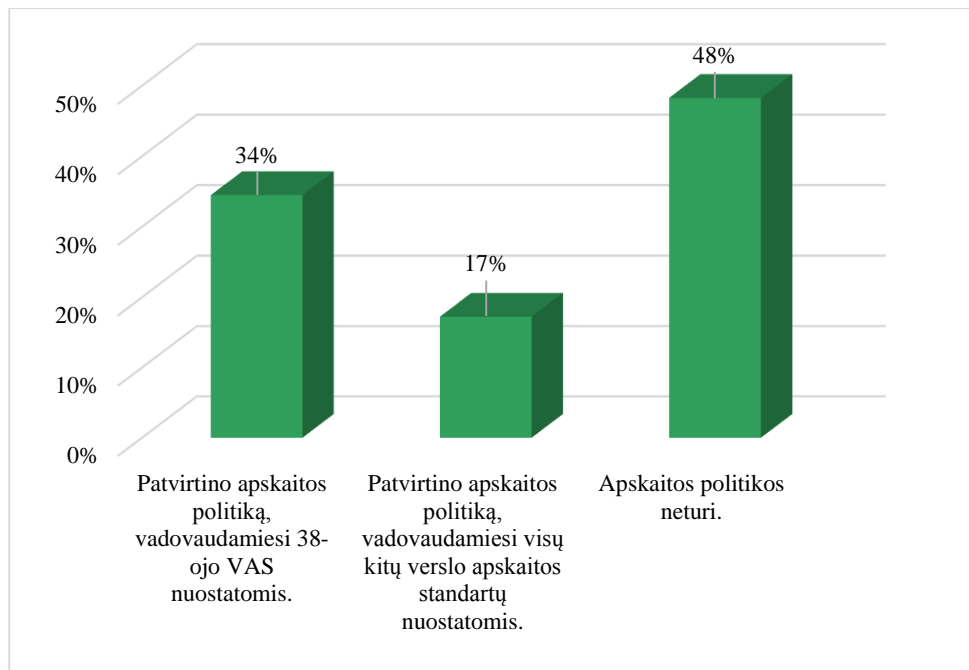

1 pav. Finansinių ataskaitų rengimas pagal 38-ajame VAS pateiktas pavyzdines formas

Apklausoje rezultatai rodo, kad daugiau nei pusei respondentų (55%) finansinių ataskaitų parengimas nėra aiškus, tačiau vadovaujantis 38-ojo VAS nuostatomis ir metodinėse rekomendacijose pateiktu aiškinimu jas galima parengti. Didesnę apskaitos tvarkymo patirtį turintiems respondentams finansinių ataskaitų parengimas yra aiškus arba klausimų ir neaiškumų kyla tik dėl tam tikrų ataskaitų straipsnių duomenų pateikimo. Tik 3 proc. respondentų mano, kad 38-ojo VAS nuostatos neaiškios, nekonkrečiai paaiškinta metodinėse rekomendacijose, trūksta pavyzdžių.

Buvo klausta, ar tvarkydami mažosios bendrijos apskaitą respondentai vadovaujasi 38-ojo VAS metodinių rekomendacijų priede pateiktu pavyzdiniu sąskaitų planu. Respondentų atsakymai pasiskirstė gana tolygiai. Dvidešimt aštuoni proc. respondentų vadovaujasi 38-ojo VAS metodinių rekomendacijų priede pateiktu pavyzdiniu sąskaitų planu, tačiau toks pat procentas respondentų juo nesivadovauja. Dvidešimt keturi proc. respondentų, vadovaudamiesi 38-ojo VAS metodinėse rekomendacijose pateiktu pavyzdiniu sąskaitų planu, sudarė savo veiklos pobūdį ir specifiką atitinkantį sąskaitų planą, o penktadalis apklaustųjų (21 proc.) mano, kad mažosioms bendrijoms skirtas pavyzdinis sąskaitų planas nėra detalus, todėl vadovaujasi pavyzdiniu sąskaitų planu, skirtu apskaitai tvarkyti pagal visus verslo apskaitos standartus.

Penkiasdešimt du proc. apklaustųjų yra pasitvirtinę apskaitos politiką pagal 38-ojo VAS arba pagal visų VAS nuostatas. Beveik pusė apklausoje dalyvių (48%) apskaitos politikos neturi (2 pav.).

2 pav. Apskaitos politika

Apklausa rodo, kad tvarkydamos apskaitą ir sudarydamos finansines ataskaitas, 41 proc. mažųjų bendrijų vadovaujasi 38-ojo VAS metodinėmis rekomendacijomis ir jose pateiktais pavyzdžiais, nes mano, kad tai naudinga. Kiti 45 proc. respondentų metodinėmis rekomendacijomis vadovaujasi iš dalies, kai neaiškios tam tikros standarto nuostatos, o likusioji dalis (14%) nesivadovauja. Iš 2 lentelėje pateiktų duomenų matyti, kad daugiausia 38-ojo VAS metodinėmis rekomendacijomis vadovaujasi ilgesnę kaip 5 metų apskaitos tvarkymo patirtį turintys apklausos dalyviai.

2 lentelė

Ar mažoji bendrija vadovaujasi 38-ojo VAS metodinėmis rekomendacijomis ir jose pateiktais pavyzdžiais?	Patirtis tvarkant apskaitą		
	Iki 1 metų (%)	Nuo 1 iki 5 metų (%)	Daugiau kaip 5 metai (%)
Taip, metodinėse rekomendacijose pateikti pavyzdžiai labai naudingi.	25	8	67
Iš dalies, kai neaiškios tam tikros standarto nuostatos.	23	23	54
Ne.	0	50	50

Kad mažosios bendrijos narys galėtų pats tvarkyti apskaitą ir kad pakanka 38-ojo VAS nuostatų ir šio standarto metodinių rekomendacijų, mano 31 proc. respondentų, tačiau net 69 proc. su šiuo teiginiu nesutinka. Jie mano, kad tvarkant mažosios bendrijos apskaitą ir sudarant finansines ataskaitas, labiausiai trūksta informacijos apie ilgalaikio turto, nuosavo kapitalo ir sąnaudų apskaitą.

Tvarkant mažosios bendrijos apskaitą, daugiausia klausimų kyla dėl:

- nepiniginio įnašo registravimo ir vertės nustatymo;
- avansu išmokėto pelno ir lėšų asmeniniams poreikiams registravimo;
- mažosios bendrijos steigimo išlaidų apskaitos.

38-ojo VAS metodinėse rekomendacijose paaiškinta, kad mažosios bendrijos steigimo išlaidos priskiriamos sąnaudoms. Mokesčių požiūriu, tiesiogiai su įmonės steigimu susijusios išlaidos, pavyzdžiui, įstatų parengimo ir įregistravimo, konsultantų samdos ir panašios, laikomos neleidžiamais atskaitymais. Buvo pateiktas klausimas, ar mažosios bendrijos steigimo išlaidos turėtų būti ir toliau pripažįstamos veiklos sąnaudomis ir parodomos pelno (nuostolių) ataskaitoje, ar, kaip nustato kiti VAS, priskiriamos pelno (nuostolių) ataskaitoje nepripažintiems nuostoliams, t. y. registruojamos nepaskirstytojo pelno (nuostolių) sąskaitoje, ir parodomos balanse. Net 62 proc. apklaustųjų mano, kad mažosios bendrijos steigimo išlaidos turėtų būti pripažįstamos veiklos sąnaudomis ir parodomos pelno (nuostolių) ataskaitoje, 28 proc. teigia, kad registruojamos nepaskirstytojo pelno (nuostolių) sąskaitoje ir parodomos balanse, o 10 proc. apklaustųjų šiuo klausimu neturi nuomonės.

Apklauskos rezultatai rodo, kad mažosios bendrijos vadovaujasi arba iš dalies vadovaujasi 38-ojo VAS nuostatomis, metodinėmis rekomendacijomis ir pavyzdiniu sąskaitų planu. Tačiau apklauskos duomenys taip pat rodo, kad kai kurioms mažosioms bendrijoms yra sudėtinga parengti finansines ataskaitas, nes joms ne visos 38-ojo VAS nuostatos yra aiškios ir dėl to kyla klausimų, kaip registruoti tam tikras ūkines operacijas ir pateikti duomenis atitinkamuose finansinių ataskaitų straipsniuose.